

İŞ HİJYENİ ÖLÇÜM, TEST VE ANALİZLERİ HAKKINDA YÖNETMELİĞİN İŞVERENE GETİRDİĞİ YÜKÜMLÜLÜKLER VE İŞ HİJYENİ LABORATUVARLARI (2)

11. İŞ HİJYENİ LABORATUVARLARININ KALİTE VE AKREDİTASYONU VE UYACAĞI HUSUSLAR

11.1. İŞ HİJYENİ LABORATUVARLARIN KALİTE VE AKREDİTASYONU

Yönetmeliğin 8 inci maddesi uyarınca iş hijyeni laboratuvarlarının yeterlilik belgesi ve ön yeterlilik belgesi alabilmeleri için **akreditasyon**¹ şartlarına uymaları gerekmektedir.

Laboratuvarların **yeterlilik belgeleri** alabilmeleri için uyacakları akreditasyon şartları aşağıda belirtilmiştir.

Yönetmelik EK-1'de belirtilen **parametrelerin**² herhangi birinden ölçüm, test ve/veya analiz gerçekleştirmek isteyen laboratuvar, gerçekleştireceği bu parametrelere dair kullanacağı metot ve/veya numune alma işlemi için Türk Akreditasyon Kurumu (TÜRKAK) tarafından akreditasyon standardına göre akredite olur. Bu laboratuvarlar, EK-1 dışında kalan parametrelerden de ölçüm, test ve/veya analiz gerçekleştirecekse bu parametreler için akreditasyon zorunluluğu aranmaz.

Yalnızca EK-1 dışında kalan parametrelerden ölçüm, test ve/veya analiz gerçekleştirecek laboratuvarın başvuru yapacağı parametrelerin herhangi biri için kullanacağı metot ve/veya numune alma işleminden akredite olması yeterlidir.

Laboratuvarların **Ön Yeterlilik Belgesi** alabilmek için ise aşağıda yer verilen akreditasyon şartlarına uyması gerekmektedir.

EK-1'de belirtilen parametrelerin herhangi birinden ölçüm, test ve/veya analiz gerçekleştirmek isteyen laboratuvarın gerçekleştireceği bu parametrelere dair kullanacağı metot ve/veya numune alma işleminden Türk Akreditasyon Kurumu'na (TÜRKAK) akreditasyon başvurusunda bulunmuş olması gerekir.

Yalnızca EK-1 dışında kalan parametrelerden ölçüm, test ve/veya analiz gerçekleştirecek laboratuvarın başvuru yapacağı parametrelerin herhangi biri için kullanacağı metot ve/veya numune alma işleminden TÜRKAK'a akreditasyon başvurusunda bulunmuş olması gerekir.

¹ Akreditasyon: Laboratuvarların, muayene ve belgelendirme kuruluşlarının ulusal ve uluslararası kabul görmüş teknik kriterlere göre değerlendirilmesi, yeterliliğinin onaylanması ve düzenli aralıklarla denetlenmesini ifade etmektedir.

Akreditasyon standardı ise TS EN ISO/IEC 17025 – Deney ve kalibrasyon laboratuvarlarının yetkinliği için genel gereklilikler standardının güncel halini kapsamaktadır.

² Parametre: İş hijyeni alanında ölçüm, test ve analizi yapılan etmenleri ifade etmektedir.

11.2. İŞ HİJYENİ LABORATUVARLARININ UYMASI GEREKEN HUSUSLAR

İş Hijyeni Laboratuvarları aşağıda yer alan hususlara uymak zorundadır:

- a) Yetki alacağı parametrelerle ilgili konularda akreditasyon standardına uygun kalite yönetim sistemi kurar, uygular ve iyileştirir.
- b) İş hijyeni ölçüm, test ve analizleri için alınan malzemelerin amaca uygunluğunu kontrol eder.
- c) Laboratuvar personeli kullandığı metoda uygun çalışır ve bu metodun bütün şartlarını yerine getirir.
- d) İş hijyeni ölçüm, test, analiz ve değerlendirmeleriyle ilgili formları tam ve metotlara uygun bir şekilde doldurur ve laboratuvar arşivinde mevzuatla belirlenen sürelerle uygun olarak saklar. Ancak süresi mevzuatta belirlenmeyen kayıtlar için saklama süresi en az 10 yıldır.
- e) Çevre ve yerleşim şartlarının deney sonuçlarını olumsuz etkilememesi için gerekli her türlü tedbiri alır.
- f) Laboratuvar personeli, metotların ve prosedürlerin gerektirdiği şekilde veya çevre şartlarının iş hijyeni ölçüm, test ve analiz sonuçlarını etkileyebileceği yerlerde, çevre şartlarını izler, kontrol ve kayıt eder.
- g) Laboratuvar, ölçüm belirsizliği tayini için prosedür oluşturur ve uygular. Deneyin doğası gereği ölçüm belirsizliği hesaplanamıyorsa bütün belirsizlik bileşenlerini tanımlar. Tanımlanamayan belirsizlik bileşenlerinin nedenini izah eder.
- h) Laboratuvar, deneylerin geçerliliğinin izlenebilmesi için iç ve dış kalite kontrol prosedürlerine sahip olur. Referans malzemeler kullanarak düzenli aralıklarla iç kalite kontrolü yapar.
- i) Laboratuvar üst yönetimi, uygun olmayan iş hijyeni ölçüm, test ve/veya analiz işlemleri için sorumluları ve yetkilileri belirler ve uygunsuzluğun tekrarını önlemek için gerekli bütün tedbirleri alır. Laboratuvar; raporlanan iş hijyeni ölçüm, test ve/veya analiz sonuçlarını sistematik olarak etkileyen herhangi bir hata tespit ettiğinde, hatalı raporları iptal eder, hatayı gidererek raporları, 6 ay içinde geriye yönelik düzeltir ve hatanın tekrarlanmaması için sistemde revizyon yapar.

- j) Laboratuvar, kalite kontrol verilerini analiz eder. Bu verilerin, önceden tanımlanmış olan kriterlerin dışında olduğunu tespit etmesi durumunda problemi düzeltmek ve yanlış sonuçların ortaya çıkmasını önlemek için planlanmış önlemleri uygular.
- k) İş hijyeni ölçüm, test ve analizlerinde kullanılan cihazlara ait ham veriler ile yapılan ölçüm, test ve/veya analiz kayıtlarını mevzuatla belirlenen sürelerle uygun olarak saklar. Ancak süresi mevzuatta belirlenmeyen kayıtlar için saklama süresi en az 10 yıldır.

12. İŞ HİJYENİ LABORATUVARLARININ YAPISAL(FİZİKSEL) ÖZELLİKLERİ

Yönetmeliğin 9 uncu maddesinde iş hijyeni laboratuvarlarının sahip olması gereken fiziksel özellikleri/koşulları düzenlenmiştir.

Laboratuvarın ofis alanının büyüklüğü en az 15 metrekare olmalıdır.

Numunelerin teslim alındığı numune kabul bölümü, analiz yapan laboratuvarlar için en az 5 metrekare olur.

Tartım işleminin yapıldığı laboratuvarda tartım odası, sonuçların çevre şartlarından olumsuz şekilde etkilenmesini engelleyecek şekilde en az 5 metrekare olur.

Enstrümantal analiz cihazlarıyla çalışılıyorsa her bir cihaz için en az 5 metrekarelik bir alan bulunur.

Kimyasal maddeler varsa bunların depolanması için en az 6 metrekarelik ayrı bir oda bulunur.

Laboratuvar, bulunduğu binanın girişine Bakanlık adı ve logosunu da bulunduran bir tabela asar. Tabelalarda yeterlik veya ön yeterlik belgesinde yer alan laboratuvar adı ve/veya kısaltması kullanılır.

Laboratuvar, İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelikte yer verilen hükümlere uygun olmalıdır.

Laboratuvar, Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmeliğe ve Sağlık ve Güvenlik İşaretleri Yönetmeliği hükümlerine uygun şekilde düzenlenir.

13. İŞ HİJYENİ LABORATUVARLARININ NİTELİKLERİ

Yönetmeliğin 10 uncu maddesinde İş Hijyeni Laboratuvarının hangi niteliklere sahip olması gerektiği düzenlenmiştir.

İş Hijyeni Laboratuvarlarının kimyasal madde depolama odasında; kimyasal maddeleri yapısına, sınıfına ve saklama koşullarına göre muhafaza edebilecek, gerekiyorsa havalandırma sistemli, kilitlenebilir bir dolap bulunur.

Kullanılan parlayıcı, patlayıcı, boğucu ve zehirli gaz içeren gaz tüpleri bina içinde veya dışında kimyasal özelliklerine göre risk oluşturmayacak şekilde; boş ve dolu gaz tüpleri ayrı ayrı yerlerde, tamamı düşmeye karşı kelepçeli veya zincirle bağlı, dik bir şekilde, her türlü ısı kaynağından, açık alev ve kıvılcımlardan, aşındırıcı kimyasallardan uzak, serin ve kuru yerde muhafaza edilir.

Laboratuvarda, ilk yardım malzemelerinin yer aldığı ecza dolabı bulundurulur.

Kimyasal maddelerle çalışma yapılan bölümlerde göz duşu ve kullanılan kimyasalların gerektirmesi halinde acil vücut duşu bulundurulur.

Uçucu kimyasal maddelerin kullanıldığı alanlarda havalandırma sistemi kurulur.

Birden fazla fiziksel, kimyasal ve/veya biyolojik etmen analizlerinin beraber yapılması ve birbirlerinin deney sonuçlarını veya bu sonuçların kalitesini olumsuz etkileme ihtimalinin bulunması durumlarında, laboratuvar bu ihtimali ortadan kaldıracak şekilde düzenlenir.

Laboratuvar, tehlikeli atıklar ile ilgili işlemleri, Atık Yönetimi Yönetmeliğine uygun olarak yürütür.

14. İŞ HİJYENİ LABORATUVARLARININ İŞYERİNDE ÖN İNCELEMEDE BULUNMASI YAPTIĞI ÖLÇÜM, TEST VE ANALİZLER SONUCUNDA RAPOR DÜZENLEMESİ

14.1.ÖN İNCELEME

Yönetmeliğin 14 üncü maddesi uyarınca İş Hijyeni Laboratuvarları ölçümden önce işyerinde ön incelemede bulunur.

İşyerinde,

- Maruziyet kaynaklarını,
- Maruziyet sürelerini,
- Üretim süreci ve tekniklerini,
- İş organizasyonu, vardiyalar ve görevleri,

gözlemleyerek ölçüm stratejisi belirlemek üzere uluslararası standartlara ve kullandığı metotlara uygun şekilde ön inceleme yapar ve ön inceleme raporu hazırlar. Bu raporda ölçüm yapılacak noktalar ve ölçüm sayıları belirtilir.

Ölçüm noktası ve sayısının belirlenmesinin nihai sorumluluğu işverene aittir.

14.2. TEST VE ANALİZLER

Yönetmeliğin 18 inci maddesi uyarınca, parametreye ilişkin test ve analizler, kullanılan metoda uygun olarak laboratuvarın analiz personeli tarafından yapılır.

Analiz personeli, fiziksel, kimyasal veya biyolojik parametreler ile ilgili numunelerin analizini gerçekleştiren kişidir.

Ölçüm ve numune alma personeli ise, işyerlerinde iş hijyeni ölçüm ve numune alma işlemlerini gerçekleştiren kişidir.

Kullanılan metodun öngördüğü şartları taşımayan numuneler analize alınmaz.

Yönetmeliğin 17 nci maddesi uyarınca, laboratuvar tarafından kabul edilen her numune ayrı bir kayıt kodu ile tanımlanır. Numunenin, laboratuvar içerisinde sadece bu kayıt kodu ile tanınması sağlanır.

Numuneler kullanılan metoda uygun şekilde saklanır.

14.3. RAPOR HAZIRLAMA

Yönetmeliğin 19 uncu maddesinde, laboratuvarların işyerleriyle ilgili olarak yaptıkları ölçüm, test ve/veya analizlerin rapor haline getirilmesi hususu düzenlenmiştir.

Laboratuvar tarafından yapılan her bir iş hijyeni ölçüm, test ve/veya analizine ait sonuçlar; doğru, açık, kesin, tarafsız ve kullanılan metotta yer alan tüm talimatlara uygun bir şekilde rapor haline getirilir.

Düzenlenen raporlarda, akreditasyon standardının şartlarına uyulur ve İSGÜM internet sayfasında ilân edilen rapor formatına uygun rapor düzenlenir.

İşyerinin iş hijyeni ölçüm, test ve analizi yapılan bölümleri, buralarda yapılan işler, maruziyet süresi ve ölçüm, test ve analiz sonucunu etkileyebilecek hususlar raporlarda açıkça belirtilir.

Kişisel maruziyet düzeyi ölçülen kişinin adı, unvanı ve yaptığı iş raporlarda yer alır.

İşyerinde yapılan ölçümlerde hangi standartların kullanıldığı, ölçüm belirsizliği ile birlikte ölçüm sonuçları ve varsa sınır değerleri belirtilir. Ölçüm, test ve/veya analiz sonuçlarının mevzuata uygunluğunun değerlendirilmesi laboratuvar tarafından yapılmaz. Mevzuatta sınır değer bulunmadığı hallerde, ölçüm yapılan metot dikkate alınarak uluslararası kuruluşlarca yayımlanmış sınır değer kullanılır.

İşyerinde gerçekleştirilen iş hijyeni ölçüm, test ve/veya analizlerine ilişkin düzenlenen raporun içeriğinden İSGÜM tarafından belirlenen veriler İSG-KATİP'e yüklenir.

İş hijyeni ölçüm, test ve/veya analiziyle ilgili raporlarda Yönetmeliğin kapsamında olmayan diğer ölçüm, test ve/veya analizlerle ilgili bilgiler bulundurulmaz.

14.4. LABORATUVARLARIN UYMASI GEREKEN GİZLİLİK KURALLARI

Yönetmeliğin 21 inci maddesi uyarınca, laboratuvar, işyerine ait bilgiler ve iş hijyeni ölçüm, test ve/veya analiz sonuçlarına ilişkin bilgileri; yargı organları, TÜRKAK ile bu konuda yetkili Bakanlık denetim personeli dışında üçüncü şahıslara veremez.

Ancak, Yönetmeliğin 20 nci maddesi kapsamında iş birliği yapan laboratuvarlar arasında sadece numune alma ve analizle ilgili bilgiler paylaşılabilir.

Ticari ve mesleki sırlar ile çalışanların kişisel verilerinin korunması konularında ilgili mevzuata göre işlem yapılır.

BARIŞ ERDEM DANIŞMANLIK İŞ HUKUKU EKİBİ

